

iz Panonije; in v Sardiškem cerkvenem zboru l. 347 se beró Fortunacian iz Akvileje, Aprijan iz Petovije, Florencij iz Sabarije in Marka iz Siseije.

Imena najslavnejših mož tistega časa so zvezana z zgodovino cerkve Kristusove po slovenskih deželah. Ss. Kromacij in Heliodor, meniha akvilejske cerkve, pozneje škofa, sv. Martin rojen v Subotici, sv. Severin, Rufin in sv. Hieronim, vsi ti so ali posredno ali neposredno trudili se za vseh evangelija po slovenskih deželah.

Ta srečni stan naših krajev je trpel le sto let. Komaj da je Teodozij l. 395 cesarstvo bil razcepil med svoja sina Honorija in Arkadija, so divji narodi prihruli od severa in izhoda ter so z neznano silo začeli razdevati oslabeledo rimsko cesarstvo. Ta čas se imenuje v zgodovini čas selitve narodov. Izhodna Azija in severna Evropa ste razlile, rekli bi, blezo vse svoje prebivalce, in ti so se valili in poganjali enaki togotnim morskim valovom proti zapadu in jugu.

In skoro da vsem je peljala pot čez slovenske pokrajine. Zaporedoma so se tu gnjetli in gnali Goti, Alani, Vandali, Huni in drugi, ter razdajali vso omiko in nje stališča. Nikako se ne da popisati, koliko nesreč da je prizadajala „selitev narodov“ naše deželi. Sv. Hieronim piše do Heliodora, da med Donavo in julskimi snežniki ni se videlo nego povsod razvaline, požari, podobe smrti, reve, ter slišal jok in stok.

Tedaj je obledel in skoro do cela se osul pisani evet sv. cerkve po slovenskih deželah. — Leta 441 so Huni, koje Slovenci še dendenes zaradi stisnjenege obraza in zverinske ljutosti pesjoglavce imenujejo, razdjali Sirmijo do tal, ondašnja nadškofija je nehala za vselej. Leta 452 so tisti Huni s svojim kraljem Atilom razrušili Emono, oblegli in zmagali Akvilejo.

Pred navalom germanskih narodov je l. 476 razpadlo zahodno rimsko cesarstvo. Kralj Odoaker je gospodoval v Rimu, pa le malo časa. Njemu je oblast vzel Teodorik ter ustanovil izhodnogotsko kraljestvo. Čvrsto je vladal Italijo, južno Nemško, južno Francoško, severno Španjsko, Dalmacijo, Ilirijo in tudi naše slovenske dežele.

Ta kralj, dasi tudi krivoverec, je nered in zmedi, nasilstvo in krivico, žalostne nasledke narodnega preseljevanja, z modro in pravično roko odpravil, in zopet je prisijala zarja blagejše bodočnosti. Odpočila si je slovenska zemlja in opomгла tudi v verskih rečeh. Nabajajo se potem tudi škofije pomnožene v teh straneh. Na Istrijanskem bil je v Pulju leta 502 prvi škof Veneri; v Porenci 421. Evfrazij, v Trstu l. 524. Frugifer; v Kopru sv. Nazarij ravno tistega leta, v Pičnu l. 579 sv. Marcijan; v Celji l. 579 Joanez.

Z množenjem posameznih škofij so se zrvnane in potrdile metropolitane ali nadškofovske pravice. Cerkev glavnih mest so se šteje kot matere, in njihovim škofom so bili podrejeni škofje

druzih mest tiste krajine. Tako je postala Akvileja nadškofija za Emono, Trst, Polo, Koper in druga mesta.

Škofije Sirmiji podložne so se razdelile in podredile deloma Saloni v Dalmaciji, deloma Lavreaku v Noriku.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Direktne volitve še zdaj niso godne in nihče ne vé, kedaj da bodo, ker iz več dežel poslancev v drž. zboru ni, dokler pa zastopnikov vseh dežel v državnem zboru ni, se tudi preuredba volilnega reda prav skleniti ne da. Čnje se toraj, da hoče vlada v teh deželah, namreč na Kranjskem, Tirolskem, Štajarskem itd. z direktnimi volitvami za silo prej poskusiti. Kaj pa bo na Českem in Moravskem, kjer je vlada že parkrat tudi s temi volitvami na cedilu ostala, se ne ve. Peticija zoper neposredne volitve gre tudi po naših štajarskih krajih v podpis. Podpisuje se brez vse nevarnosti, ker še postava državnemu zboru predložena ni. Dokler postava v obeh zbornicah sklenjena in po cesarskem podpisu potrjena ni, sme vsak državljan javno izreči, da mu nameravana postava ni všeč. Več ko pride takih glasov do cesarskega prestola, več bode tudi veljalo, ker bodo svitli cesar ustavakom nasproti lahko pokazali na dežele, iz katerih je toliko protestov zoper postavo prišlo. Tedaj le urno podpisujte! —

Na Českem skušajo vladini organi po vsej sili zabraniti podpisovanje ednake peticije; pa vse je zastonj. Na Svečnico je bilo v Pragi in drugih mestih na Českem, kakor da je dežela v obsednem stanu. Ker je bilo mnogo taborov v zadevi dir. volitev napovedanih in ostro prepovedanih, je vlada žandarjev, policajev in konjenikov vse križem razpostavila. Toda pokazalo se je, da vsega tega treba ni pri narodu, ki je brihten in politično najbolj izobražen, in toraj noče ustavakom veselja napraviti, da bi nespametno divjal in še večjo nesrečo nad deželo spravil.

V gospôski zbornici se je sklenila postava o poroštvu pri kmetijskih in pridobnih društvih. Poroštvo prevzame vsak društvenik in seer še za enkrat toliko, kolikor je vložil sam. — Finančni odsek razpravlja postavo o uravnanji plače za uradnike. Vlada je predložila zopet za tekoče leto $\frac{1}{2}$ milijona podpore za „nižje duhovnike“; bo torej zopet špektakel. —

Ogerski državni zbor je po hudem uporu od strani levičnikov z veliko večino glasov sklenil letošnji državni proračun. Na dolgu je pa od 2 poslednjih let nad 6 milijonov davka, in vlada je v veliki stiski za denar. Fin. minister je toraj predložil cel kup davkarskih postav, kakor jih tudi mi imamo. Tako pride ob vso veljavo nekdanja pravlica, da je na Ogerskem najceneje živeti. —

Vnenje države. Na Švicarskem delajo liberalci s kat. cerkvijo kakor pr— z mehom. Zastopniki onih kantonov (okrajev), ki spadajo pod bazel-soloturnsko škofijo, so se nedavno v poseben razgovor sešli ter preč. škofa Lašata — odstavili in kapitelnu naložili, da škofiji oskrbnika, ki bode njim — framasonskim liberalcem — dovoljen, imenuje. In zakaj vse to? Samo zato, ker so škof nekega ničvrednega, trmastega župnika, ki se je tudi kat. veri zneveril, izobčili, vlada je pa brz odpadnika objela in hujska zdaj zoper zvestega škofa. Izmed treh čisto katoliških kantonov je samo soloturnski po svojem zastopniku potegnil zoper preč. škofa; kantona Lucern in Cug se pa postavnega pastirja zvesto držita in ga hočeta na vso moč braniti in podpirati. Bati se je hudih nasledkov, ker je kat. ljudstvo silno razkačeno. —

Isto sovražstvo proti kat. cerkvi se kaže na Nemškem. Med živahnim oporekanjem katoličanov in vernih luteranov je pruska zbornica odpravila 31. jan. §. 15 in 18 ustave od l. 1850, vsled katerih je imela kat. cerkev zraven luteranov svobodno upravo v vseh cerkvenih rečeh. Odslej nema več kat. cerkev pravice, ampak podvržena je samovolji framasonskega liberalnega ministerstva, — za zdaj —; ne bo pa dolgo, da bodo vrli nemški katoličani vladi pokazali, da je duh resnice močnejši od pruske policijske palice.

Razne stvari.

(*Mariborski okr. zastop*) je v seji 27. pros. sprejel proračun za tekoče leto. Stroškov je 42.623 gld., dohodkov pa le 2000 gld., toraj menjka betvica za 40.623 gld. Ker je pa okr. načelnik g. Seidl umen računar, je nasvetoval 19% okr. doklade na vse direktne davke s prikladami vred, kakor je to dež. zbor v zadnji sešiji sklenil, kar je slednjič tudi obveljalo. Zoper to so bili zastopniki mesta: Reuter, Perko in Pfrimer, ker bo ta doklada mestjanom naložila še 2000 gold. več kakor so dozdej plačevali, in Reuter se je grozil, da se mesto rajši okraja loči, kakor bi zevsema 6000 gld. za okraj plačevalo. Sreča bi to bila za okraj, ko bi imel le enega modrega moža, ki bi mu res mar bilo za okrajne potrebe, a ne za nemško politiko.

(*Č. g. Ant. Suhač.*) kaplan pri sv. Lenartu je bil imenovan za učitelja verozakona na mariborski realki. Kakor pa čujemo, se je službe odpovedal. Šolske razmere res ne morejo mikati kateketov, da si služeb po mestih želé.

(*Ljutomerska okrajna posojilnica*) sklepa zdaj svoje račune o delovanji od 15. sept. do 31. decembra 1872, in bode v kratkem sklicala občni zbor. Konec decembra je štela 283 udov (zdaj jih je mnogo nad 300); prijemki so znašali 16.978 gld. 8 kr., izdatki 15.402 gld. 12 kr.; v

blagajnici je ostalo 1.575 gld. 96 kr. V 3¹/₂ mesecih znaša toraj denarni promet 32.380 gold. 20 kr. Zaupanje od strani občinstva je od dné do dné večé. — V kratkem priobči društvo obširnejše sporočilo. —

(*Pri državni sodnji na Dunaju*) je zmagal kranjski dež. odbor, zastopan po g. dr. Costi, proti tržaškemu, kateri je zahteval nad 337.000 gl. povračila za večletne stroške v porodnišnici in najdenšnici tržaški. Pravda je tekla že dolgo časa; zdaj je končana in scer srečno za kranjsko deželo.

(*Mlad hudobnež.*) Iz Zreč se nam poroča, da je tam 26. pros. 18letni fant M. K. — in scer na potu v cerkev k Božjej službi — mlinarja G. V. okradel za 800 gld. v srebru in bankoveih. Paglavec se gredoč v cerkev v mlinu oglesi in zvé, da je mlinar že v cerkev odišel. Z mlinarskim hlapcem se podá proti cerkvi, spotoma pa stopi na stran, češ, da gre k poticbi. Namesto v cerkev gre po drugi strani nazaj v mlin. Ukradeni dnar je bil doma v krmo skrtil, le z 10 gld. jo maha v Konjice lumpat. Ko pride mlinar iz cerkve domu, najde skrinjo razbito. Stopnje v snegu so kazale sled za fantalinom, kterege so še tisto nedeljo v Konjicah zasačili in gospôski izročili. Tatvino je obstal in mlinar je denarje nazaj dobil. — Ako je mlinar res 800 gold. v skrinji imel, bo zdaj morebiti bolj moder in gotovino v hranilnico dal, da mu lepih obresti nese, namesto da jo v skrinji — brez obresti za tatove shranjeno ima.

(*Kako dobro da je v Nemčiji zunaj.*) kaže to, da je samo lansko leto 40.000 ljudi z vladnim privoljenjem iz Pruskega se izselilo in da je natihoma iz dežele pobegnilo 14.000 mladenčev, ki se vojaščine bojé. Dá, ljudje začno spoznavati, da so še za kaj druga na svetu kakor za pikelhavbo nositi in v kasarnah prebivati.

(*Proti izkvrčenju gojzdov.*) ki se tako silno množi po vseh deželah, dalo je ministerstvo poljedelstva ukaz okr. glavarstvom, da naj to kolikor mogoče zabranjujo in le tam dovolijo, kjer obdelano zemljišče več koristi obeta kakor gojzdni nasad. Isto velja tudi večjim društvom, ki pokupijo gojzdov. — Bode li kaj pomagalo to?

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	68	80
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	185	50
Ažijo srebra	107	85
„ zlatá	5	12

Loterijsne številke:

V Trstu 1. februarja 1873: 48 31 86 53 77

Prilodnje srečkanje: 15. februarja.